

MAGYAR IZRAELITA.

Előfizetési feltételek:

Pesten házhozhozóval, vidékre postai szét-
küldéssel.

Egész évre 6 frt. fél évre 3 frt.

Szerkesztői iroda:

Ujtér 2-dik szám, 2-ik emelet.

Kiadó hivatal:

Lipótvárosi templontér 6 sz.

Megjelenik minden pénteken egy egész íven.

Hirdetményekért 30 krnyi bélyegdíjon felül
egy fél hasábos petítisor után 3 kr. számíttatik.

Teljesszámú példányokkal még szolgálhatunk.

Még valami az autonomiáról.

E tárgyról írott eddigi cikkeimben arra bátorítottam hitfeleimet figyelmeztetni, mily rosszul állunk hazánkban mi, s ugyan egyedül mi izraeliták hitfelekezeti autonómia dolgában.

Ha még egyszer foglalkozom e tárggyal, nem azért teszem ezt, mintha szükségesnek tartanám, a vallási önkormányzat mellözhetlensége, előnyössége mellett újabb érvek felhozását, hanem inkább csak azért, hogy azon sajnos körülmény okaira, — miszerént annyi élő példa tözsomszédságában egyedül mi nem gondoltunk eddig valóságunk ezen alapfeltételével eléggé, — hívjam fel értelmiségünk figyelmét.

Honnan van különösen az, hogy éppen ama kar, melyből más hitfelekezeteknél a vallási önkormányzat leglelkesebb védői keltek ki, a tanítói kar, nálunk leggyakrabban vét ezen szentély ellen, s leggyakrabban idézi elő a világi hatóságok beavatkozását községi ügyeinkbe, sőt e beavatkozást egyenesen jótéteménynek tartja.

Itt is, ott is a tanító a tanodában és a tanoda által él, a sajnos jelenségnek oka tehát alig lehet más, mint hogy az iskolák kezelésében köztünk és más hitfelekezetek közt ily életbevágó következményekre vezető különbségek léteznek.

Nem lehet tanítóink ellenszenvét a községi önkormányzat ellen másként megmagyaráznunk, mintha bevalljuk, hogy az iskolának, s következésképp a tanítónak állása nálunk ingatagabb, kevésbé biztosított, mint más hitfelekezeteknél.

A jelen lapok szerkesztőségéhez is mindenfelől érkező panaszok bizonyítják, hogy a baj nem képzelt, s hogy a legtöbb község csakugyan nem méltányolja eléggé az iskola fontosságát, azt oly tehernek tekintvén, melyet a szégyenletesség határáig leszállítani, — érdem!

Igaz, hogy ennek közvetlen oka az, miszerént a községi előljáróságok megalakításánál, régi szokás szerént többet nyom a vagyonosság, mint az értelmiség, s hogy ott, hol a községi ügykezelés az értelmiség kezében van, rendszerént nagyobb gond fog fordíttatni az iskolára is.

De kétségtelen az is, hogy a községek választási jogát korlátoznunk sem nem lehet, sem nem szabad, s így

gondoskodnunk kell róla, hogy még a kevésbé értelmes előjáró se rendelkezniessék kénye kedve szerént az iskolával és tanítójával, s hogy közműveltségünk, és a jövő nemzedék érdekei értelmetlenség, személyes ellenszenv és uralkodói viszketet ellen védve legyenek.

Másrészt bizonyos az is, hogy a helyi viszonyoknál fogva nem mindenütt lehet a kellő felvilágosodottsággal, bíró előjáróra szert tenni, s az értelmes előljáróságnak sem lehet mindenütt azt tennie, mit jónak, kívánatosnak ismer.

Ezért még ha általánosan sikerülne is, tulsulyt szerezni az értelmiségnek a pénz befolyása felett, ez csak tökéletlen és időleges palliátívum volna, és nem gyökeres orvoslás!

Iskoláink érdeke tehát egymaga kívánja, hogy saját kebelünkbelől alakítsunk egy oly központi hatóságot, mely a községek belvillongásait, külső befolyás távoltartásával illetékesen elintézhesse, s ott hol a községek intézkedései összes hitfelekezetünk érdekeit veszélyeztetik, ezeket óvja.

S más nem kevésbé fontos okok is vannak, melyek az ily központi valláshatóság mielőbbi létesítését kívánatossá teszik.

A községektől méltán megkívánhatjuk azt, hogy népiskolát alapítsanak és azt fentartsák, de a község vajon gondoskodhatik-e arról, hogy tanítókarunk a kellő képzettséggel birjon, s iskoláink felvirágoztatására képes legyen? Birhat-e minden falusi község azon szellemi erővel, melyek egy célszerű tanrendszer és tankönyvek választásához és megszerzéséhez kívánatnak? A tanítók kiképezése, ugy a felügyelet arra, hogy iskoláink vallási és közműveltségi érdekeinknek megfelelőleg kezeltesse, csak egy központi hatóságnak lehet tiszte, melynek rendeletei minden községet egyaránt kötelezzenek.

A községektől méltán megkívánhatjuk, hogy a valóságosság, erkölcsiség és szellemi jólét érdekében rabbit, — hitszónokot válaszzanak, de gondoskodhatnak-e az egyes községek arról, hogy alkalmas lelkészekben az országban hiány ne legyen? Ez ismét oly központi hatóságnak lehet csak tiszte, mely magasabb vallási tanintézeteket közöltségen alapítandó leszen.

Más közös érdekeink is vannak, melyek az egyes községeknek nem tartoznak hatáskörébe.

Hogy többet ne említsek, van jelentékeny közös iskolai alapítványunk, melyet, hogy fogatosan alkalmaztassék, elforgácsoljunk, az egyes községek között kiosztanunk nem lehet, tehát szinte csak ily központi hatóság által lehet célszerűen kezelteni.

Minő legyen ezen hatóság, — mily alapra fektettesék hitalkotmányunk, — arról való saját igénytelen nézetimet nem tartom irányadóknak.

Midőn az 1790-ki törvényhozás a protestáns hitfelekezetek autonómiáját törvényesítette, egyuttal megrendelte, hogy e felekezetek hitalkotmányának megállapítása végett országos zsinat tartassék.

Ha a mi autonómiánkat törvényesen biztosítani óhajtjuk, nekünk is ezen példát kell szem előtt tartanunk, ha csak nem kívánkozunk oktroyált hitalkotmány után.

De hogy ily hivatalos tanácskozásnak sükere és eredménye legyen, nagyon kívánatos, hogy a vélemények előbb tisztuljanak, s e végből a kérdést szakavatott férfiak ezen és egyéb hitfelekezeti lapjainkban megvitassák.

Mezei Mór.

Hitsorsosaink templomai és iskolái, lelkeszei és tanítói Magyarországon.

Nagyvárad, 1862.

Templom és iskola, — az Isten és a nép háza, — földi paradicsomunk; bennök pap és tanító a szeplőtlen erények megőrzői!

Van e szentebb, magasztosabb és meghatóbb érzés, mint azon szentélybe lépni, melynek falai által el vagyunk zárva a szennyvilágtól, hol mint testvérek levettünk minden földi indulatot, gyűlölséget és ellenségeskedést, mint vér és vallásrokonok, mint egy atyának fiai összegyűlünk s fölöttünk Isten lelke lebeg?

Nem szentül, nem istentül e meg minden érzelem azon házban, hol az Isten oltára előtt minden szívből forró ima buzog, minden ajakról hálaének fakad?

De szent, magasztos és megható érzést költ azon hely is, hol a szülék testben és lélekben ép gyermekeket látnak magok körül, és keblök kimondhatlan gyönyörrel, lelkök leirhatlan boldogsággal telik el!

Amaz, — a templom, — ha életünk egét bánat éje borítja, ha a táplált remények várai romba dőlnek, ha az élet folytonos tusája boldogságunkat zavarja meg, ha a láthatáron földerengő világosságot viharos fellegek nyomják el, — a szívet edzi, hogy meg ne szakadjon, a lelket emeli, hogy kicsinyhitűségében kétségbe ne essék; — emez, — az iskola, — ha anyagi javaink, melyeket gyermekeinknek biztosítani akartunk, becsének kicsiny voltáról és romlandóságáról meggyőződünk, és a szellemi javakat, a szív és lélek nemességét, amazoknak föléje helyezni megtanultunk, ha az élet terhei és fáradalmi alatt leroskadtunk, — az ártatlan gyermekeregben aranykort, serkedező tavaszt, viruló életet, mennyei vigaszt, mennyei reményt és mennyei biztatást tüntet elénkbe!

Ott, — a templomban, — leveti a bánat sötétfekete köntösét, a szív újra földobog, a lélek fölemelkedik, mert a buzgó áhítat vigaszt, reményt és biztatást ad; itt, — az iskolában, — a remény virágaival borított pászit, dús

gyümölcsözéssel kecsegtető virágzásban álló kert nyugt vigaszt busongó kedélyünknek!

Igen, paradicsom az iskola, hol a gyermekek láttára, megújuló tavasz virul, melynek szép reményű bimbói mennyei légben fürödnek, hol a szülék szívében a gyermekükbe helyezett remény tápot nyer.

De valamint az Isten házából csak akkor térünk vissza megvigasztaltan, ha buzgólkodásunkat izgatott szenvedélyek és istentelenségek nem háborították, úgy az iskolát is csak akkor hagyhatja el a szülő meglepéssel, ha látja, hogy gyermeke nevelése, tanítása és lelki kifejtése minden telhető eszközzel elmozdítottatik, és öntudata Isten és ember előtt nyugodt lehet azon, hogy gyermekének keble minden nemes, minden fölséges eszme befogadására előkészítettik, az az, ha az iskolában az Isten félelmének, polgári erénynek, haza- és emberszeretetnek magvai hintetnek el.

Isten félelme, polgári erény, haza- és emberszeretet!

Birunk-e azon intézményekkel, melyek által ezekhez juthatnánk?

Az Isten félelméhez világos felfogás, polgári erényhez tiszta szív, haza- és emberszeretethez szent érzelem kell!

Oh, de mutatkozik — e világos felfogás vallási életünk jelenségeiben, nyilvánul-e tiszta szív egymásközötti surlódásainkban, szól-e szent érzelem a viszályok folytonos tusája alatt?

Két egyént bizott meg az emberi társadalom a világos felfogás, tiszta és szent érzelmek terjesztésével, kik kivüle állván a küzdő pártoknak, lelkiismeretesen járjanak el feladatukban; e két egyén neve: lelkész és tanító.

Amaz, — az igazság hirdetője, — üdvöt, békét és szeretetet hirdessen, emez, — a leendő ember vezére, — az üdv, béke és szeretet elhintett magvai mellett ügyesen és buzgóan kertészkedjék, hogy ép gyümölcsösé érjenek! — Lelkész és tanító a szeplőtlen erények megőrzői!

Nézzük most először, milyen tulajdonnal kell bírnia a lelkésznek, hogy üdvöt, békét, szeretetet és igazságot terjeszthessen? a felelet: legyen a lelkésznek először is vallási és társas életbeli kötelességeiről világos felfogása.

A világos felfogás ritka kincs, melyet, sajnos, csak igen kevés ember mutathat fel; — különösen a világos felfogás a vallási dolgokban, ez csak tiszta keblű lelki pásztorok osztályrésze!

Tekintsünk szomorú községi mozgalmainkra; helytükön állnak-e a lelkészek, hogy a fölvilágosodottabbakat, nemesebb szívűeket buzdítsák, azokat pedig kik vakoskodnak, — Ezaias szavaival, — az ismeretlen uton vezessék, közöttük fényt és világosságot terjeszsenek?

Oh, de nem kénytelenítettünk e pártokra szakadni, midőn rendezett isteni tiszteletet, énekes kart akarunk, midőn az uralkodó fejedelemérti imát magyarul akarjuk elmondadni!

Mintha ősi szent vallásunk tiltakoznék a rend ellen, mintha a karrali imádság, hol kétszeres a buzgóság, — nem jutna Isten trónusa elé, mintha az uralkodó fejedelemért zengő imát csak németül hallgatná meg Izrael Istene!

Pártokra szakadunk és egymás elleni küzdelmünkben saját erőnket forgácsoljuk el, mert a helylyel közzel jobb rendhez álló községek kebelében egyes békétleneknek sikerül pártjuk élére a lelki pásztor állítani, ki azután Isten nevében hadat izen övéinek, utóbb pedig a világi hatalmat kéri föl segélyül!

De annak nem az a vége, hogy egy zsidó község-

ben két templom, két pap van, ez még hagyján, a civilizált zsidó a korszellemnek áldozatot is szívesen hoz, megférhet a két templom s két pap egymás mellett, hanem a vallási térén keletkezett pártoskodás egymáselleni személyes gyűlölségbe megy át, az az a szent érzelmek, a boldog egyetértés kapcsát törli meg.

Valamint hazánk történészei bebizonyították, hogy nemzetünk gyászos sorsát mindig a visszavonás idézte elő, úgy rólunk is majd azt fogják mondani, boldogtalan a magyarhoni zsidó, mert magában hordja az egyenetlenkedés mételetét!

Őszinték akarván lenni, mondjuk el, miben alapszik ezen baj, gyógyítani csak úgy vagyunk képesek, ha a betegség okát ismerjük.

Vágjunk be az elevebe, ha a ki megérzi, föl fog is sikoltani; az élet jele az, csak arra mutat, hogy a baj fészkehez értünk, és hogy orvosolható.

Hiba az, hogy a lelképásztor helyzetét, maradását és állandóságát csak úgy biztosíthatja, ha egyik pártnak a kibékülés meggátolásával, nélkülözhetlen vezérévé lesz; a baj oka az, hogy sokan hódolnak még a vakoskodás imperatívusának!

Kettőt szeretnék erre nézve javasolni:

1-szor. Hogy értelmesbjeink azon volnának, hogy minden villongások községeink valláséletének körében, mielőtt orvosolhatlan szakadások, aljas denunciációk és kölcsönös üldözések botrányává fajulnának, nem hatalomszó hanem hitfelekezetünk legtekintélyesebb cápácitásai, mint békebirók által kiegyenlítettének.

2-szor. Hogy iparkodjunk oly saját hitfelekezetünk kebelében szervezendő disciplináris bíróságot alakítani, mely azon lelkészeket, kik a béke és szeretet helyett a pártoskodás és gyűlölet szellemét ápolják, hittörvényeink értelmében felelősségre vonhassa.

Ennyit tartott szerény nézetiünk templom és lelkészügyről elmondandónak, iskola és tanítóról, — szerkesztő ur engedelmével, — egyik jövő számban szólandunk.

Klein Mór,
igazgató-tanító.

A zsidók és „jóakaróik.“

„Mindenki szerencsésének önkovácsa; népek és egyének magok alkotják sorsukat és azért türniök kell cselekvésmódjuk következményeit“, így hangzik a történetírók elve, melyet ők ugyan szigorúnak, de igazságosnak is hirdetnek.

De ki tudná megmondani, hogy a zsidó mivel érdemelte kegyetlen sorsát; mit vétett ő, hogy minden időnek és nemzetnek bűnbakja; mit követett el, hogy az emberiség őt mint egy bélpoklost kizárta a maga köréből, hogy mindenki sárral hajigálja, és büntetlenül dobja rá a követ?

Azt mondják ellenei, hogy Isten átka fekszik rajta; nem ő rajta van átok, hanem elnyomóin, és pedig a sötétség és szűkkeblűség átka. Mert sorsa csak ott olyan nyomorult, hol a műveltségnek eddig nem sikerült téveszméket és eleve beszítt gyűlöletet szétozlatni. Ahol ez sikerült, ott megszűnt a zsidó a társadalom páriája lenni, ott meg nem tagadta tőle a hatalom azon állást, melyre emberi jogánál fogva igényt tarthat; és azért bátran állíthatni, hogy a zsidók elleni bánásmód, és azon állás,

melyet a társadalom nekik valamely országban kijelölt, ez ország civilisációjának és műveltségének legbiztosabb fokmérője.

De mi a zsidók állását némely helyen még türhetlenebbé teszi, az ama kegyetlen guny, melylyel őt magát okolják, azon elbizakodottság, melylyel a rabláncokat, melyeket rá vertek, neki fölhányják.

A zsidó azon vendégszeretetnek, melyben más idegeket részesítettek, soha sem örvendhetett, és vajmi drágán fizette meg gyakran azon talpalatnyi földet, melyre fejét lehajthatta; ghettokba zárták őt, a vele való érintkezés által beszennyezve vélték magokat, a mi a töröknek a gjaur, az volt embertársainak a zsidó, és mintha visszatörést akartak volna gyakorolni, minden bajért, mely őket érte, a zsidónak kellett lakolnia, és azután hibául tudták be neki, hogy elzárkozik és separálja magát.

Szemére lobbantják, hogy csak az üzérkedésnek él, és nincs állás, melytől el nem tiltották volna; nincs életcél, melyet tőle meg nem tagadtak volna; képesség és jog, tehetség és méltó igény háttérbe szorulnak azon akadályok előtt, melyek a „zsidó“ előtt feltornyosulnak; s miután minden más utat, melyen magának és családjának élelmét megszerezhetne volna, elzártak előtte, ezen sem járhatott bántatlanul, mintha szabad akaratból és nem kényszerültségből választotta volna; fölhozzák ellene pénz- és haszonvágyát és elfelejtik, hogy ez az egyedüli eszköz, melylyel azt is, hogy csak türelmezik, megvásárolhatja.

Indifferenciával vádolják; nem tud örülni a nemzettel, ha süker koronázza törekvéseit, nem gyászolni, ha csapások érik, és elfelejtik, hogy a nemzet győzelmei nem az övéi; hogy saját sorsa olyan nyomorult, hogy nem jut hozzá más inségét fájlalhatni. Azt mondják, ha a nemzet jogaiért küzdeni kell, akkor ő közönyösen visszavonul, és elfelejtik, hogy magok szedték el tőle a fegyvert, melylyel küzdhetne.

Azért tegyétek a zsidók ellen fenyegetőleg felemelt öklöt egy bánatteljes „mea culpá“-val melletekre és ösmerjétek el, hogy nem a zsidón mult, ha nem tette azt, a mit tehetett volna, ha erejével szabadon rendelkezik.

Rontsátok le azon korlátokat és válaszfalakat, melyeket közétek és a zsidók közé raktatok, tanuljátok becsülni ragaszkodását ősi intézményeihez, hogy ne kelljen félnie, hogy az a mi ő neki a legszentebb előttetek guny tárgya lesz, és nem kellend mondanotok, hogy a zsidó separálja magát.

Szüntessétek meg azon akadályokat, melyek a zsidónak más pályát választani nem engednek; ne álljatok utjában, hogy tehetségét és tevékenységét más téren kifejthesse, engedjétek kenyerét más módon szerezni, és nem lesz okotok üzérkedését és birvágását szemére lobbantani.

Tegyétek biztossá, hogy minden joggal, melyet a nemzet magának kivív, az ő jogai is gyarapulnak, hogy nem elnyomója erejét növeli, ha a nemzet jólétére törekszik; vagy csak adjátok kezébe a fegyvereket, melyekkel a harcot küzditek, és tudom, hogy anyagi és szellemi erejét áldozatkészen felfogja ajánlani, hogy nem lesz miért korholni, hogy nem tud, vagy nem akar megfelelni azon kötelességeknek, melyek követelt jogainak megfelelnek.

Vagy nézzetek körül a művelt világban, és mutassatok egy példát, hol egy állam megbánta azt, hogy megadta a zsidónak azt, a mi minden emberé; — hol a zsidó felzabáltott tehetségét hazájának ártalmára vagy gyaláztatására fordította!

És ne higyétek, hogy mindjárt jóakarói vagytok a

zsidónak, ha csak nem harsogtok éljent minden zsidófaló filippikájára, hanem azt tanácsoljátok, hogy adjunk a szegény zsidónak valamit, vagy mert megérdemli, vagy hogy őt az iskolás gyermek módjára jobb viseletre ösztönözzük!

Lássátok át valahára, hogy nem az érdem díjáról, hanem a jog örök parancsáról van szó, hogy hol mint adósok álltok, ott bíraskodnotok nem szabad, — szabadítsátok fel tinmagatokat a középkori barbarismus rajtatok fekvő átká alól, s emelkedjete a művelődés azon fokára, miszerént a zsidóban ne lássátok mást, mint embert és honfit, s akkor ő sem lesz más, mint ember és honfi!

Gruber Józef.

Lehet és kell.

E lap 2-ik számában kijelentettük azt, hogy a magyar izraeliták számára egy hitfelekezeti magyar lap, azaz egy hetenként vagy havonként megjelenendő magyar lap, mely hitfelekezeti ügyeinket tárgyalja, érdekeinkre ügyeljen, lényeges s elutasíthatlan szükséggé vált.

Igértük, hogy ennek irányáról is fogrunk szólni; — azonban azt véljük, hogy ha egyszer a lap szükséges volta minden oldalról kifejtve s kellőképen indokolva lesz, a követendő s célhoz vezető irány mintegy magából következik.

Hazánk majdnem minden izr. községében akadunk egyesekre, vagy testületekre, kik a politikai lapokon kívül még egy két hitközségi ügyeinket tárgyaló lapot járatnak. Nagyobb városokban, hol számos zsidóság lakozik, az olvasó-egyletekben s kávéházakban is találhatók. Pesten majdnem minden kávéházban fekszenek ilyenmű lapok az olvasóasztalon.

De mind ebben mi semmi meglepő jelenséget nem látunk. A szegény zsidónak mindig a legvizsgább szemmel kellett községi érdekeit kísérnie, ha nem akart, mint anyaországának mostoha gyermeke, az idők árjától elragadtatva a megsemmisülés mély tengerébe sodortatni. Azért látjuk, hogy nem csak a kevésbé művelt, egyszerű zsidó, mióta hitfelekezetünk érdekei a heti sajtó útján képviseltetnek, ilyféle lapokat mohón fölkarol, s nagy érdeklődéssel olvasgat, hanem még a műveltebb s a politikai téren jártasabb is. Ez is miután politikai szomját különböző politikai lapok átolvasásával eloltotta, még egy órácskát szentel a hitfelekezeti lapok olvasásának, hogy hitrokonainak bel- s külállapotjáról, községi érdekeiről s polgártársadalmi viszonyairól teljes tudomást szerezhessen magának. Mert igaz, egyedül a zsidó érdekeknek szentelt lapokban lelheti ő hű képmását hitrokonai majd örvendetes, majd szomorító állapotjának, műveltségi tökélyesedésre való törekvéseinek, szent vallása s hagyományaira iránti szeretetének, szóval ernyedetlen iparkodásának magasabb erkölcsi s társadalmi álláspont felé mind azon akadályok dacára, melyeket előítélet, szűkkeblőség s — roszakarat haladásának útjába gördítenek. A nagy politikai lapokban a mondottakból misem található; s ha itt ott valami olvasható, ez tetteinek csak gyenge árnyéka, érdemének némi fátá morgánája, mely egy új politikai fordulat szép reggelén a journalistika terén mutatkozik, mely azonban rögtön eltűnik, mihelyt a jobb fordulat napja magasabbra hág! És azért találjuk igen természetesnek, hogy valamint külföldön, úgy hazánkban is hit-sorsosinknál éfélé lapok annyi érdeklődéssel olvastatnak.

Mindezt hiszszük mindenki vitatlanul helyben hagyja. Azonban egy kis ellenmondásra kell készülnünk, ha azt merjük állítani, hogy a magyar izraeliták számára a hitfelekezeti lapok magyar nyelven jelenjenek meg: — Hisz, — ezen ellenvetést halljuk, — valahány zsidó Magyarországon lakik, — azokat sem véve ki, kik a tősgyökeres magyarok közé számítják magokat, — németül is ért, következőleg községi s vallásos ügyeit, ha azok iránt csakugyan annyi érdeklődéssel viseltetik, a már létező német lapokból teljesen megismerheti. Minek tehát új lapokat létesíteni, melyek tartalmát csak kevesen értik meg közülünk, s melynek olvasóköre oly szűk határu lenne, hogy még a legnagyobb erőmegfeszítés mellett sem tarthatná fel magát. Ehhez járul még azon nehezítő körülmény, hogy a magyar nyelv vallásos ügyeink s hagyományos szokásaink kifejtésére — mi pedig a szóban forgó lap, ha nem is egyedüli, de legalább egyik főcéljának lesz tekintendő, — alkalmazhatatlannak látszik.

Látjuk, miként a t. olvasó e szavaknál meglepetve visszahökken. „Hogy-hogy“, kérdi, „egy észszel bírós gondolkodó ember azt állíthatná, hogy az egyik élő nyelv a dolgok megmagyarozására s kifejtésére alkalmazhatóbb — föltéve, hogy az előadó s hallgató, vagy az olvasó az illető nyelv birtokában vannak, — mint a másik?“

Pillanatnyi türelmet kérünk a t. olvasótól, s egy kis epizoda, melynek tanúi minap valánk, őt teljesen meg fogja győzni arról, mikép igen méltán tarthatunk ily ellenvetéstől, s hogy nem egészen fölösleges a részünk-rőli igyekezet, ilyféle bal- s előítéleteket megelőzni.

A Pesten létező ugynevezett Talmud-thora intézetből, melynek belserveszetéről csak annyit tudunk, mint a chinai álladalom belviszonyairól, — a tanulók, illetőleg a hallgatók tanítójukkal együtt épen akkor mentek ki, midőn foglalatosságaink minket oda vezettek. A tanító tanítványaival magyarul beszélt. Egy a lépcsőzeten épen lemenő izraelita a tanítóhoz csatlakozván, mondá: Én, uram, azt gondolám, hogy a Talmud-thorában csupán Thorát meg Talmudot tanulnak, most pedig azt veszem észre, hogy magyarul is tanulnak. Hát a Talmudot is magyarul tanítja?!

Őn tehát azon véleményben látszik lenni, felelé a tanító, hogy a talmudot magyarra fordítani, vagy megmagyarozni — ámbár a mi intézetünknel s általában magyar hazánkban még ez eset nincsen, — teljes lehetlenség? De ha a Talmudot egyedül német nyelven lehetne explicálni, mitevők volnának akkor hitrokonink Olasz-Francia- s Angolországban? Vagy talán azt hiszi kegyed, hogy a nevezett országokban a zsidók csak szintén németül, vagy inkább a magyar's lengyel zsidók között szokásban levő jargonon tanulmányozzák hagyományos irodalmunkat? Avagy kételkedik általában abban, hogy a nevezett országokban lakozó hitrokonink valaha a Talmuddal foglalkoztak volna? Nem hallotta kegyed az ugynevezett *הירושלמי* (hirét)? — Ugyan mit mondana kegyed, ha valamely magyarországi rabbi a Misnaht magyarra fordítaná, vagy megmagyarozná? Mint látszik, kegyed ily rabbit okvetlenül kárhoztatna. S mégis Maimonides, az a híres *רמב"ם* — kit kárhoztatni csakugyan nem fog, — nem csak a bölcséletitartalmú, világszerte híres „More-Nebuchim“ nevű munkáját, hanem a Misnah commentárját is *פירוש המשניות להרמב"ם* is arab nyelven írta. Azt pedig csak nem fogja őn állítani, hogy az arab nyelv különb s méltóbb a Talmud magyarozására, mint magyar nyelvünk, melyet értünk s beszélünk, s mely — hála a lelkesült magyar tudósoknak, a kiképzettség oly magas fokán áll, hogy minden művelt nyelvvel vetélkedhetik!

Mig a tanító eszavakat intézte a reá növekedő figyelemmel hallgató emberhez, mindketten a kapu elé értek, s a nélkül, hogy az utóbbi felelt volna, egymástól elváltak.

Ezen epizóddal csak azért untattuk a t. olvasót, hogy megmutassuk, miszerént nem tulzott félelem az, ha attól tartunk, hogy lesznek olyanok, kik állítani fogják, hogy egy izr. hitfelekezeti lap, melynek főfeladata, mint már mondók, minden a hitfelekezet körébe vágó, hitközségi s vallásos-műveltségi ügyek tárgyalása; kifejtése s előmozdítása — magyar nyelven céljának épen meg nem felelhet. Ezen előítéletre akartunk tehát előlegesen megfelelni.

Senki sem tagadhatja, mikép hitközségi életünk már nem áll izoláltan, hanem az álladalmi életszervezettel többé-kevésbé összekapcsolva levén, ettől éltető erőt vesz, s viszont amarra befolyást gyakorol. — Intézeteink s intézményeink, bár a hitfelekezeti körön belül mozognak, nem csak külsőleg hordják magokon nemzetiségünk jellegét, hanem hazafias szellemtől áthatva be- s kifelé nevezetes eredményt szülnek. Iskoláink, melyek nevelési s oktatási rendszer tekintetében az utolsó két évtizeden át a legszebb kifejlődésnek indultak, és rövid idő óta nemzeti nyelvünknek — nem csupán ápolására nézve, mert hiszen ez mindig, a mennyire ezt a körülmények megengedték, megtörtént, — hanem magunk s gyermekeink közötti általánosítására nézve, oly roppant lendületet vevének, mikép bátran állíthatjuk, hogy a keresztény magyar elemi tanodák alig állanak magasabb polcon; ámbár, még ezt is fel kell említenünk, gyermekeink gyenge elméjét már az elemi iskolában három nyelv megtanulásával kell elfoglalnunk: a magyar anyanyelvvél, a héber nyelvvel, mint sz. vallásunk életforrásával, és — a német nyelvvel, mert fájdalom! a bekövetkezendő emáncipáció iránti legvérmesebb reményeink mellett is a tetteges kizárás, a szűkkeblűség még folytonosan fölmerülő jelei rémként állanak szemeink előtt, s a gondos és elővigyázó szüléket arra készítetik, hogy gyermekeiket a kereskedői pályára képezzék ki, a mihez pedig a német nyelv tudása okvetlenül szükséges.

Még tovább fonhatnók ama szálakat, mik által hitközségi életünk a nemzetével összefügg. De fölöslegesnek tartjuk, miután az érintett mozzanatok már elegendőknek tartjuk arra, hogy belőlök a kívánt következtetést vonjuk.

Az érintett intézetek s hitközségeink egyéb intézményei ily módon utnak indulván, már most kötelességünkben áll, ezeket előmozdítani, elősegíteni s a virágzás s gyümölcsözés fokára hozni. De hol vannak, kérjük, az

eszközök, melyek által ez keresztülvihető? Vannak ugyan iskoláink, tanítóink, van jó akarat is azokat zöld ágra hozni; de hiányoznak még az arra való egyéb eszközök. sőt merjük állítani — hiányzik itt ott a tér is, legalább a foganatos tér! Sok, igen sok kell már egy zsidó elemi iskola jó s teljes szervezéséhez. Nem elég, hogy épület, néhány tanítvány s egy tanító legyen; hanem kell hitfelekezeti olvasókönyv, imakönyv s a biblia használható magyar fordítása stb. stb. S mindezekben, ne ámítsuk magunkat, szűkölködünk. Még imakönyvünknek az elemi iskolákban alkalmazható fordításával sem birunk.

Mind ezekre nézve csupán a működő tanítóknak kell megbiznunk. De hát gondolható-e, hogy minden magyarosodott iskolánkban olyan erők működnek, melyekről a mondottakra való tehetség, erő s önfeláldozás föltehető? S ha igen, nem számolhatnak-e méltán roppant munkájokban erkölcsi s szellemi gyámoltásunkra?

Oly szellemi s erkölcsi gyámoltást pedig, mely hitközségeink egyéb viszonyainak szabályozásánál is szükséges, egyedül magyar hitfelekezeti lapok nyújthatnak. Ezek által kezdeményeztessék nemzeti nyelvünk hitsorsosink közötti gyarapítása s eszközöltessék már magyarosodott elemi iskoláinkban célszerű használata; adassanak próbák a sz. irás fordításából; jelöltessék ki a célhoz vezető módszer, mely a héber nyelv magyar tárgyalatása, s a bibliai részek magyar fordításában alkalmazható; tétessenek a tanítók óvatosakká azon magyar fordítások s tan módszer használatában, melyek gyermekeink szellemi s erkölcsi kiképzésére káros befolyást gyakorolhatnának, szóval szereztessenek meg mindazon eszközök, melyek hitfelekezeti s hitközségi életünk kifejtésére szükségesek.

Tartsuk csak a más országokban élő hitsorsosink e tekintetbeni eljárását szemeink előtt. Nézzük meg, hány hitfelekezeti lapjuk van hitsorsosinknak Európa többi országaiban. Az angol, francia, olasz, sőt az orosz zsidóknak is van egy vagy több hitfelekezeti lapjuk nemzeti nyelvükön, sőt Franciaországban négy ilyen lapot ismerünk, dacára annak, hogy ott már minden válaszfal, melyet előítélet ember s ember közt fölállított, a fölvilágosulás hatalmas szelleme által le van rontva. Ha tehát társadalmi s álladalmi tekintetben francia hitsorsosinkkal egy niveaun akarunk állani, iparkodjunk, hogy a művelődés s nemzetiségi törekvések tekintetében sem maradjunk vissza tőlük.

Bánfi.

TÁRCA.

A magyar izraelita.

I.

(Magyar gyerek és zsidó gyerek. — Barátság és szakonna. Reb Gedaljev mint nemtő. — Sólet és töltött káposzta. — Mitől függ a zsidók emáncipációja? — Régi emlék, új remény. —)

Róma diadalmas legiói lerombolák Babylon oltárait s a zsidók világgá mentek. A Nilus virágos partjain — ne így, kissé magas hangból kezdettem, fogjunk hozzá szép szeliden.

Volt nekem egy gyerekkori pajtásom, Pista volt a neve. Napestig együtt futkároztunk, együtt játsztunk, a szilvásban

együtt vertük le a zöld gyümölcsöt, s mig én a káposztás kert tárlóján vájtam ki a torzsákat, addig Pista a sarja-petrencén örködött, hogy rajta ne vesszünk valahogy a torzsalkodáson, s mikor ő fosztogatta meg a szomszédot éretlen kukoricájától, azalatt meg én sompolyogtam a nádkerítés körül s veszély esetén fél nagyoró héjjal akkorákat tudtam süvíteni, hogy a gyóni határban is meghallották. Az én hátam képezé az első lépcsőt, melyen fölkapaszkodott — a diófa hegyébe, s a száraz malomban ő szolgált talajomul midőn a bálvány forgója fölött feibolygattam a verebek kócos fészkeit, hogy csipasz verébfiakat és pöttyes tojáskákat szedjek ki lelkünk nagy öröme. A pipázás mesterségéből az öreg Dudás

bácsi adott nekünk leckét, kinek nyaláb számra vittük apáink finom dohányát, s nem ürügy nélkül néztem kis barátomat, ki nagyokat bírt már pöfékelni, midőn én még csak bele fújtam a pipaszárba. Mig ő a nagy poharas szekrény legtetejére eldugott szöszből padláson sodorította az ostort, az alatt én a nagy vendégfogadó állása alatt, még akkor nem teljes számu fogaim kockáztatásával, a lovak farkából csomó számra rángattam ki a szórt ostorhegynek. Minden szombaton nagy darabot vittem neki azon fonott fehér kenyérből, melynek neve bar chesz, minden vasárnap meg ő adott sejtes mézet, mit kimondhatlanul szerettem, s otthon sohasem kaptam, mert — nem volt. A drága levélpapírost sárkány képében eregettük föl a magasba — szóval, el nem lehettünk egymás nélkül s gyermekeknél, különösen az ily magunk féle eleven fiuknál ritka egyetértésben éltünk.

Egy napon az én Pista barátom szalonnát evett uzsonnára, melyivel elfogulatlanul megkinált.

Szalonnát, én és enni! Soha! Inkább meghalok!

— Hisz megverne az Isten! Nekünk nem szabad tréfit enni, magyarázam neki, mert én nem vagyok magyar.

Akkor még így fogtam föl a nemzetiség kérdését.

— Tréfit? bámult Pista, látod hogy szalonna s nem tréfi. Mi az a tréfi?

— Hát szalonna, a szalonna tréfi, fejtegetém neki nagyudakosan s ezzel exegesisbeli ismereteim ki is voltak merítve. Azon időben volt ez, midőn a földetlen fővel való járást s térdeplést a legébkialtobb vétkeknek tartám.

— A szalonna tréfi.

— Ni ni de furcsa. Én megeszem, egyél te is. Jó ám.

Jó ám! viszhangozá étvágyam, jó ám! kertülgetett a kisértem. Mily jóízűket eszik Pista! A lelki-ismeret óriási hullámokat vert bennem. Nyolc éves philosophiám még nem szűrődött le anynyira, hogy vallási meggyőződésemet egy falat szalonnáért áruba bocsásam. Nem nem, ezer mázsa szalonnáért sem! Ugy félttem enmagamtól!

— Jó ám, biztatott játszótársam.

Szinte éreztem, hogy olvad össze bennem az ezer mázsa szalonna azon pici kis darabbá, melyet bicskája hegyén nyujtott felém Pista.

— Ne, fogjad!

A Pistáék házával szemben volt a „csöngetyüs“ bolt, melynek ajtajában a fehér szakálu reb Gedaljev tilt alacsony szalmaszéken s hatalmas fistöket bocsájtott ki hosszuszáru pipájából

Észrevettem, hogy szemmel tart.

— A kezedbe ne merd venni azt a szalonnát, Dolfele, riasztott rám reb Gedaljev, a kezedbe ne merd venni, mert megmondalak a herr von Silberstaubnak.

Silberstaubnak! Jaj, herr von Silberstaub tanítónk volt. Ugy féltünk tőle mint a tüztől; soha nála szivtelenebb embert! A legkisebb vétségért kegyelem és válogatás nélkül agyba-főbe azzal a termetes vonalzóval, hogy hetekig is arról koldultunk.

— Hisz nem is, szepegém. Nem eszem, dehogyan eszem.

— Ne hallgass arra a vén jakhecre, csak azért is!

Jakhec! Éreztem e szóra, hogy borítja el a vér orcámat, Jakhec! Azt a jó öreg reb Gedaljev, hogy meri csúfolni jakhecnek? Akkor én is az vagyok! Kis szivemben föllázadt minden érzés, barátságom meg volt mérgezve.

— Mától fogva nem szólok hozzád többet. Te a Gedaljev bácsit megbántottad.

A kis Pista elvörösödött, de ah! nem a szégyen, hanem a méreg miatt. Szinte kezdém már fájlalni bevességemet, midőn a fu hetykén elém áll s dacosan szól:

— Neked mondtam hogy jakhec? Mit veszed magadra? Eredj hát, fel is nt, alá is! Találok még én ilyen pajtást, mint a milyen te vagy, j o r d á n!

Kövé meredtem. Szemeim előtt összefolyt minden, szivem összeszorult s aztán sirtani — keservesen sirtam. — — —

Azóta sok idő folyt el, sok seb ért, melyek ismét behegedtek; de a j o r d á u még ma is sajog, a jakhec fulánkja még ma is fáj.

Pista kétségkívül azóta rég István már, s tán nem csekély meglepéssel olvashatá egy nagy conservatív közlönyben a zsidóügyre vonatkozó azon cikket, melyben ellenállhatlan dialektikával volt kimutatva, hogy a zsidó, mig az őseiről rászarmazott sóletet el nem hagyja, és hazafias buzgalommal étkezési reportoirjába be nem fogadja a tejfölös paprikás csirkét, turós csuszát pörccs tarhonyát, foghagymás kolbászt, töltött káposztát stb., érdemtelen és képtelen az emáncipációra. Nem akarok árulkodni, különben elmondanám, hogy az elsorolt comedenciák régen tartoznak már gastronomiánk hol nyiltan, hol alattomban bevallott cultusához, s föltehető hogy ez irányban szép eredményeket fogunk még fölmutatni. Tagadhatlan hogy a magyarnak etulajdonosságait szívesen tettük, tesszük és teendjük magunkéivá, tán még akkor is, ha nem jutalmaznánk megérte az emáncipációval*) azonban legyen meggyőződésünk nagy állambölcsész, hogy az emberiség és igazság egyförműen kiosztott jogainak szellemi kosztja egy csapásra olvasztaná be minket a magyar nemzetbe, és zsidó létünkre is imádnók, a mint imádjuk most is: a szabadság, testvériség és egyenlőség szent báromságát. —

Azonban mind ennek dacára — magyarosodunk, kívül belül magyarosodunk.

Pedig ki gondolná, ki mondaná?

Midőn a zsidó nemzet metropolisában cedrushól, aranyból és márványból épült azon sugárzó templom, mely messze ragyogtatá a választott nép dicsőségét, midőn nagy Zsidóország berkeit és palotáit a keleti költészet szózatoss hymnusai hangozák be, midőn a hatalmas fejdelem s Hebron völgyének bánatos pásztora versenyben zengett Istenről, természetéről és szerelemről, midőn tudomány és művészet Salamon nyelvén tanított, midőn a Maccabäusok titáni csatákat vívtak, szóval — mikor jó dolga volt még a zsidónak: még a leghitelesebb próféta sem merte volna megjósolni, hogy a philisteusok ivadéka Kipfelhauserré fog tökéletesedni egyszer, hogy a keresztény időszámítás szerénti 1862-ik évben egy lap fog megindulni valahol az Atlantison túl egy idegen országban, mely ismeretlen gömbölyű betűkben lesz írva s melyet — ez a legfurcsább — balról jobbra kell olvasni, mely lapnak „Magyar Izraelita“ lesz neve, közönségét arra buzdítandó, hogy először legyen magyar s csak azután zsidó**), természetesen vallásilag zsidó, mintán a zsidó nemzetet fajunk királyi őse rég elhegedülte.

Ki gondolná, ki mondaná?

Pedig úgy van, s áldom érte Izrael Istenét, s még jobban is lesz, reménylem a magyarok Istenétől. — Az idő baladt és halad mindíg, a korszellem hatalmasan csattogtatja szárnyait. Az emberi érdekek legszentebbjenek zászlaja magasán lobog s feléje tekint minden szem, alatta harcol minden kar, s ha elhul kettő, támad helyébe tiz; e harcnak diadal lesz eredménye, e vajadások az erős, a virágzó, az igazi szabadsággal biztatnak, és e szabadság — Jobb lesz ha szépen megmaradok a vonal alatt, az ilyen áradozás nem vezet célhoz, s ha a captatio benevolentiae a vonal fölötti uraknak jutott osztályrészül, szabadjon nekem a földszintu elhelyezkedni s e helyzetet fölhasználandó a magam multságára s más rovására néhány képet rajzolnom a magyar-zsidó világból. Keressük föl tehát a zsidót az élet három fő momentumánál, midőn születik, midőn házasságra lép s midőn temetkezik. Tán sike-

*) Ez a hely csak azért maradt benn, mert a t. cikkirő ur, mindennemű szerkesztői kiplajbászolások ellen eleve protestált. Fmt.

**), Erre nézve már 2 ik számunk tárcájánál tettük a magunk megjegyzését. Fmt.

rülend megtérítenem néhány kételkedőt s kimutatnom, hogy a zsidó ép úgy tud sirni, gondolkozni, vágyódni, hevílni s némelykor kacagni is — mintha csak ember volna.

Ágai Adolf***)

PEST.

E hó elsején az „Israelita Magyar Egyletben“ fényes és rendkívüli nagy számú hallgatóság előtt szépirodalmi felolvasás tartatott. A felolvasást ugyanis több egyleti és választmányi tagon kívül még Xantus János tudós hazánkfia, Kubinyi Ágoston, Kubinyi Ferenc, Rómer Floris igazgató, Szabó tanár, báró Nyári, Bókai, Kovács Sebestyén, Grosz Fülöp orvostudor urak — és mások látogatták meg. Legelőször olvasott Rózsai József orvostudor ur, az egylet elnöke, „a gyógyászatról a hébereknél és a zsidó orvosokról a középkorban“. Ezután olvasta a felolvasási bizottmány elnöke Mezei Mór ur „töredékes eszmék a társadalomról“ című munkáját. Végre befejezte Klein Adolf ur „a szent forrás“ című eredeti költeményével a felolvasást.

A felolvasás a vendégekre nézve igen élvezetes volt, mi az által mutatkozott, hogy azt legnagyobb figyelemmel és feszültséggel hallgatták. Nagyon kívánatos volna, ha az említett felolvasások mindig oly érdekesek volnának, és ha mindig oly nagy számú és fényes közönség által látogatnának meg.

Az egylet becsületét e ritka vendégek szemében ezen felolvasás bizonyosan csak emelte.

E napokban az egyletben választmányi gyűlés leend, melynek jelentékenyebb határozatairól olvasóimat a jövő számban értesítendem, — áttérvén most a község ügyeire.

A közgyűlés, melytől minden esetre igen sokat várunk és várhatunk, e hó 16-án végtére helytartótanácsi engedélylyel meg fog tartatni, miből azon megnyugtató meggyőződést veszünk, hogy reményünk, miszerént községünk autonómiáját a m. kormány is tiszteletben tartandja, nem csalt.

A közgyűlés tárgyai következők: a választmány jelentése eddigi eljárásáról; a múlt évi számadás szeptember elsejétől, — mely napon a választmány az ügykezelést átvette, december végéig terjedőleg, és a f. é. költségvetés. A számadás és költségvetés a meghívók vételétől a közgyűlés napjáig a közgyűlési tagok által a községi irodában délelőtt 9—12, és délután 3—6 óráig megtekinthetők.

E napokban a jótékonyági bizottmányban egy igen érdekes munkát olvasatott föl az alapítványokról, melyet Barnay Ignác ur a község titkára dolgozott ki, és mely legközelebb a választmány elé fog terjesztetni. Ezen érdekes munkát olvasóimmal jövőben közelebről megismerttetendem.

Mult tudósításomban említém, hogy a felvételek a Chevra Kadisába e héten folynak, még pedig oly eredménnyel, hogy csak az első két napon a bevétel több mint 5000 forintra rugott.

Az Ó-Budai község levelet intézett a pesti községhez, a melyben panaszkodik, hogy ez olyan tagokat is vesz fel kötelékébe, kik az Ó-Budai község iránt tartozó köte-

***) Tisztelt munkatársunkra olvasóinkat figyelmeztetni felesleges lesz, — a magyar irodalom minden barátja ismeri szép hangzású nevét, s mi igen örülünk rajta, hogy lapunk által alkalma jut, jeles tehetségével hitsorsosainak magyarosításán közreműködni.
Fmt.

lezettségeiknek eleget nem tettek. A bekeblézési bizottmány ennél fogva a választmánytól azon rendeletet vette, hogy ezután a tagjelöltek erkölcsiségére azon irányban is figyeljen, vajon eddigi községük irányában megfeleltek e erkölcsi kötelezettségeiknek.

Az Ó-Budai község pedig, miután községünkhez közelebb viszonyban áll, felkérte, hogy az illetők névsorát közölje.

Tencer.

Vegyes hírek.

— F. hó 8-án esti 6 órakor szépirodalmi felolvasás lesz az Israelita-Magyar-Egylet helyiségeiben. Olvasnak Bródy Zsigmond, Fenyvessy Adolf, Tatay Adolf és Várady Mór urak.

* A budai műegyetem fekete tábláján igen érdekes hirdmény díszelleg.

Ezen tanintézet igazgatója értesíti t. i. a műegyetem hallgatóit, miszerént az előkészítő osztály egyik tanítványa Mannsberger Vilmos ur f. hó 7-ére meghívja tanulóársait saját megkeresztelési ünnepélyére. Az igazgató ur ezután saját nevében is felszólítja tanítványait, hogy számos megjelenéstikkel a szertartást ünnepélyesebbé tegyék, s e végett, az e nap délelőttjén a műegyetemben tartandott mindennemű előadásokat felfüggeszti.

Hogy Mannsberger ur kereszténynek lehet, ha neki tetszik, azt tudjuk, — hanem hogy a műegyetemi szakutdományok melyike nyert ezen esemény által annyit, hogy igazgató ur azt a műegyetem összes tanárai és tanítványai, még a zsidók által is megünnepelteti, azt, megvalljuk, nem tudjuk.

Egyébként a műegyetem, nem hitfelekezeti, hanem magasabb szaktanoda, mit meg, úgy látszik, igazgató ur nem tud.

— Az igazi jótékonyág nem ismer valláskülönbséget. — Ezt legközelebb Schédl Tivadar helybeli szeszgyárnok ur is bizonyítja, ki egy helybeli szerencsétlen izraelita család számára e napokban tett gyűjtéshez 100 frttal járult.

A csehországi izraeliták hat ösztöndíjat alapítottak, és ugyan kettőt rabbijelöltek számára 300, 300 frttal, és négyet tanítói jelöltek számára 200, 200 frttal. (Ben Chananja)

A németalföldi igazság- és vallásügyi miniszteriumok rendeletet adtak ki, melynek fogva a mózesvallású fegyencek, a Peczach ünnepeken ezentul állami költségen fognak a vallási törvényeknek megfelelő élelemmel ellátatni. (A. Z. d. J)

Szerkesztői s kiadói levelezés.

U. M. urnak H. M. Vásárhelyt. Kívánságát szívesen teljesítjük, de kérjük, szíveskedjék az előfizető uraktól az ezen félévre még járó díjösszeget begyűjteni.

R. A. urnak Móórött. Mi soha sem helyeselhetnénk oly lépést, mely halálos tördőfés volna hilfelekezeti autonómiánk ellen. Másként kell, s reméljük, Isten segélyével fog is öndök méltó panasza orvosoltatni.

G. A. urnak Szombathelyen. A kívántakat elküldtük, levéلبeli válaszukban bővebben.

Sz. J. urnak Pesten. Ha jobb volna is a fordítás, — de a tárgy semmi rokonságban sem áll lapunkhoz.

K. r. S. n. Pesten. Sajnáljuk, hogy nem voltunk meghívva, tehát részünkről ítéletet a dologról, sem kedvezőt, sem kedvezőtlen nem mondhatunk, még kevésbbé bocsájtkozhatunk polémiába egy névtelen közlés alapján. — Nagyobb művek fordításából lapunkba legfeljebb csak mutatványokat vehetnénk fel.

B. S. urnak Putuokon. Vettük, szíves köszönetünket fardozásáért. Legyen ön ezután is irányunkban hasonló jó indulattal.

A megnevezetlen urhölgynek Ab. Szántón. Megértettük az intést, de most még korán volna hallgatni e tanácsra. A fordításokról nem ítélnénk, mert az eredetit nem ismerjük.

Sz. Zs. urnak Budán. Csak tanuljon ön még magyarul. Beck Bernát urnak Baján. A lapot Bajára címzendjük, de ön előfizetési ideje január végével eltelt. Kérünk 2 ft 50 krt. hogy a félév véreig járathassuk ön példányát.

Israelita hitközség előjáróságának N. Beeskereken. Negyedévi előfizetéseket el nem fogadunk. Kérünk még 1 frt 50 krt a január—juniusi félévi folyamra.

H I R D E T É S E K .

Pályázat.

A pesti izr. kórházbani segéd orvos állomására.

A helybeli izraeliták kórházában a segéd orvos állomása 1862-ki Március hó 1-jével üresedésbe jön, és annak betöltésére további két évre ezennel pályázat nyittatik.

A pályázók okleveles orvos tudorok, nőtelenek, harminc évet túl nem haladottak, és a magyar, valamint a német nyelvben tökéletesen jártasak legyenek. — Előny adatik azoknak, kik a sebészeti szakban gyakorlati készséget, és kórházbeli szolgálatot kiutatni képesek.

Ezen állomással 262 frt 50 kr. évi fizetés, azonkívül szabad lakás, tüzi fa és világítás van összekapcsolva. — Az illetők felszólítatnak a kellő bizonylatokkal ellátott folyamodványaikat legfeljebb 1862-iki Február 15-éig a községi jegyzőhivatalban benyújtani. — Pest 1862-iki január 1-jén.

A pesti izr. hitközség elöljárósága (3—3)
Dr. Hirschler, elnök.

Pályázat.

A nagyvárad magyarszidó főelemi tanodában négyszáz o. é. forint évi fizetéssel betöltendő tanítói állomásra a pályázat ezennel azon megjegyzéssel nyittatik meg, hogy a magyar, német és héber tanszakmákat tökéletesen bíró pályázók magyar nyelvbeszerkesztett és kellőleg felszerelt folyamodványukat „a magyar, zsidó községi elöljárósághoz“ f. é. február hó 15-éig küldjék be Kelt N.-Váradon január hó 15-én 1862. (3—3)

Pályázat.

A h. m. vásárhelyi izr. főelemi tanodában következő tanítói állomások betöltendők: 1) a magyar tanszakmára nézve 500 o. é. frtnyi évi fizetéssel, hol a magyar nyelv tökéletes ismerete, tiszta folyékony kiejtése, a magyar nyelvtanban s egyéb tantárgyakban kellő tanképesség megkívántatik. 2) a szépíráásra nézve 450 o. é. frtnyi évi fizetéssel. 3) Az itteni leánynöveldénél egy nevelőnő számára, kinek feladata leendő, egyedül csak a női kézi munkákban oktatást adni, szabad lakással egybekötött 400 o. é. frtnyi évi fizetéssel. Kik a nevezett állomások bármelyikét elnyerni óhajtják, kellőleg felszerelt folyamodványaikat a h. m. vásárhelyi izr. iskolai bizottmányhoz f. é. március 15-ig beküldjék, s a felvétel esetében f. é. April 27-ig illető állomásaikat elfoglalják.

H. M.-Vásárhely, 1862-ki február 1-én. (3—1)

Berger Ferenc ervostudor,
iskolai igazgató.

Pályázat.

A helybeli izraelita kórodánál rendszeresített sebészeti állomás betöltésére ezennel pályázat nyittatik. A pályázók kötelesek elméleti és gyakorlati sebészeti ismereteikről és netaláni eddigi kórházi gyakorlatukról való bizonyítványokat és a birodalom valamely egyetemétől nyert diplomájukat bemutatni, 40 évnél idősebbek ne legyenek, és a magyar és német nyelvet bírják. Ezen állomás megfelelő évenkénti fizetés mellett két évre betöltendő. A pályázati folyamodványok folyó évi február végéig az izraelita hitközség titkári hivatalában bemutatandók.

Pest, 1862-ki február hó 2-kán. (3—1)

A pesti izraelita hitközség
előjárósága.

Pályázat.

A helybeli izr. kórodában egy kezelő állása megüresült. Ezen állomással 600 frt évi fizetés, szabad lakás, fa és gyertya határozott mennyiségben jár, és az alkalmazás egyelőre csak ideiglenes. A pályázók mózes vallásúak, ötven évnél nem korosabbak és legalább 500 frtnyi kantióval ellátottak legyenek, a magyar és német nyelvet bírják, olvasni és írni tudjanak. A pályázati folyamodványok folyó hó végéig a pesti izr. hitközség titkári irodájában benyújtandók.

Pest, 1862-iki február hó 2-án.

(3—1)

A pesti izr. hitközség
előjárósága.

Hirdetés.

Néhai Bauer Móricz és Fanuy jótékony alapítványukból 1861-dik évre egy pesti szegényállapotú izr. leány kiházásítására 250 frt. o. é. lesz kiosztandó.

Az illető folyamodonok felszólítatnak, hogy folyamodványukat születésük, jó magaviseletük és szegénységük iránti bizonyítványaikkal támogatva 1862-diki február hó 22-ig a községi irodában, helyeg nélkül benyujtsák.

A helybeli szegény árva leányok előnnyel bírnak.

Pesten, 1861-ik évi December hóban.

(3—3)

A pesti izr. hitközség elöljárósága
Dr. Hirschler, elnök.

Bátorkodom ezenel hitsorsosaim becses figyelmét

4 osztályu leánytanodámra

tisztelettel felhívni.

A célszerű tanulmány és a növendékekkel bánás intézetemben itt a fővárosban — a nélkül, hogy szerénytelen legyek — elismerést nyert.

A t. vidéki közönséget vagyok tehát leginkább bátor figyelmeztetni, midőn közhírré teszem, hogy intézetemben illő ár mellett teljes ellátásra fogadok gyermekeket. és hogy azok gondos ápolására és taníttatására minden erőmet és időmet fordítom.

A mi a tanítást illeti, következő tárgyak oktattnak jeles tanítók által.

Vallástan és biblia, magyar nyelv, héber olvasás, német nyelv, francia nyelv, magyarok története és világtörténet, természetrajz és természettan, számtan és földrajz.

Megemlítem ezuttal, hogy a hazai nyelvre és történetre különös gondot akarván fordítani, semmi áldozatot sem kimélttem a célra, a főváros egyik legjeles tanítóját **Tencer Pál** urat az izrael. magyar egyesület tanárát megnyerhetni. Midőn tehát még zárólag megemlítem, hogy általam és segédtanítónőim által a kézi munkákra legnagyobb gond fordítatik, a t. c. közönség bizalmát megnyerni hiszem.

Pollák Karolina,
váci-ut 8. szám.

(3—3.)